

den bolsjewiek wordt plotseling een kind ziek, dan zal hij, al is het te middernacht, gaarne naar den dokter snellen en met den Russischen enthoesias samenwerken om, zooveel als in zijn vermogen is, het herstel van den kleine te bevorderen. Naastenliefde vordert dit.

Bij het bouwen van zijn kerken, scholen, huizen, versmaadt hij de hulp van de Hiram's niet, alleen hij bepaalt in volkomen zelfstandigheid, wijl gebonden aan het Woord van God, de grondtrekken van het bestek.

Hij erkent een neutrale zone, waar hij en andersdenkenden elkander ontmoeten. Anders zou hij uit de wereld moeten gaan. En dat mag hij niet. Dat wil hij niet. De geloovige kan daarop samenwerken met den ongelovigen arbeider. Onze Heiland teekent van het laatste der dagen: twee zullen arbeiden op het veld, de een zal aangenomen, de ander zal verlaten worden; twee vrouwen zullen malen in een molen, de een zal aangenomen, de ander zal verlaten worden. In het sociale leven vooral is een breede neutrale zone. Daarop kan de Gereformeerde samenwerken als de beste. Alleen hij behoort ook daar zijn zelfstandigheid te bewaren en zich instrument Gods te weten. Al doet hij dan uiterlijk hetzelfde als iemand, die in de belangrijkste levensvragen tegenover hem staat, innerlijk doet hij niet hetzelfde. Doch zoodra het op sociaal terrein op organisatie aankomt, dan moet daar aangestuurd worden op een organisatie, die geheel in de lijn ligt van zijn wereld- en levensbeschouwing.

Uit dit alles volgt, dat de samenwerking voor den Gereformeerde even ruim en varieërend is als het leven zelf.

Soms kan de samenwerking meer blijvend, soms ook geheel momenteel zijn. En daartusschen in liggen tal van andere vormen.

We kiezen weer een voorbeeld.

Op politiek gebied werken wij samen in een coalitie. Die coalitie is iets zeer natuurlijks. Zij is aangegaan tusschen de partijen, die de christelijke beginselen geldig verklaren ook voor het staatsleven. Zij rust in de antithese. Zij stelt daarom tot een meer blijvende samenwerking in staat.

Maar neem nu eens voor een oogenblik aan, dat Troelstra's toelag gelukte om de Roomsche arbeiders naar de S. D. A. P. te trekken of dat Dr. Nolens' slag om den arm ernstiger blijkt, dan ze ons nu lijkt en dat werkelijk de coalitie wordt verbroken, dan zouden we dit zeer betreuren, maar tot politieke onmacht zouden we niet vervallen.

Een coalitie met andere dan de tegenwoordige Rechtsche Partijen kunnen we niet aangaan.

Maar wel kunnen we steun verlenen aan een voorstel, van welke partij ook afkomstig, dat ons sympathiek is of initiatief nemen tot een voorslag en daarvoor anderen zoeken te winnen.

Dat wordt dan zuivere zakenpolitiek, in tegenstelling met de beginselpolitiek.

Deze zakenpolitiek zal uiteraard slechts samenwerking vragen voor den tijd, dat zeker desideratum in de wet is opgenomen.

Daarna is het samengaan weer afgelopen.

Zulk een samenwerking wordt door ons allerminst begeerd.

De politieke samenwerking, nu gevoerd, is beter.

Maar als de laatste ophield, zouden we volstrekt niet van alle samenwerking behoeven af te zien.

Men ziet, dat de meest onderscheiden combinaties van samenwerking mogelijk zijn.

Niet alleen het politieke terrein, maar ook andere levensgebieden leenen er zich toe.

Gezonde samenwerking — we herinnerden er reeds aan in ons vorig artikel — vraagt vast accoord.

Wanneer in één en hetzelfde bedrijf meerdere werkgevers zijn, dan gaan zij een vennootschap aan en ieders rechten zijn daarin omschreven en valt de samenwerking niet mee, dan kunnen zij de vennootschap ontbinden.

Zoo moeten ook wij bij samenwerking onze wenschen en rechten omschrijven.

Er moet een basis zijn.

Die basis mag op geen enkel punt ingaan tegen ons beginsel.

En dan behoort het niet te zijn een samenwerking in eenheidsverband, maar in groepsverband. Als Gereformeerde, Calvinistische groep dienen we zelfstandig te blijven.

Omdat we — ik herhaal het — iets eigens hebben.

En dat eigene hebben we onszelf niet aangematigd, want dan zouden we het moeten prijsgeven.

Maar we hebben het, naar wij vast gelooven, van God ontvangen.

Dat pand hebben we te bewaren. Met die gaven hebben we te werken. Die wereld- en levensbeschouwing hebben we te ontwikkelen en daarvoor anderen te winnen.

Samenwerken is nog geen samenleven.

Samenleven doen wij in ons eigen huis.

Onder ons, Gereformeerden.

Dat Gereformeerde huis is ons kasteel.

Daarin trekken we ons gedurig terug om krachten te verzamelen, ook voor samenwerken.

Daarin hebben wij onze plaatsen van gebed en van onderzoek.

Daar overdenken we rustig, wat God van ons eischt.

Daar stellen we ons voor Christus en zeggen: spreek Heere, want Uw knecht hoort.

Daar maken we ons plan de campagne op en werken het tot in onderdeelen uit.

Daar trachten we tot steeds hooger beginselbewustheid en steeds hechter beginselvastheid te komen.

Daar betogen we onze liefde tot 's Heeren geboden en smeeken, dat we in geen enkele wending van ons leven daarvan mogen afwaken.

En nooit mogen we ons Gereformeerde huis verlaten om te gaan saamwonen met lieden van andere richting in een schepping van revolutiebouw.

Tot de ruimste samenwerking zijn we bereid.

Maar alleen op grond van relatief isolement!

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

De God des Vredes.

1 Thess. 5:23.

Welke liefelijke gedachten wekt deze samenvoeging in ons op: de God des Vredes.

Vrede — is het geen hemelwoord op deze lage, woelige aarde van onrust en strijd?

Als vredesvorst is aangekondigd Hij, naar Wien de wensch aller volken uitging.

Van vrede hebben de engelen in Efrata's velden gezongen met machtige koren.

Vrede ademde de verschijning van Hem, die deze aarde bezocht met zijn: Vrede laat ik u, mijnen vrede geef ik u.

Vrede met God wordt gekend door wie gerechtvaardigd is uit het geloof.

En vrede zal het deel zijn van Gods verlossenen op de vernieuwde aarde als het nieuwe Jeruzalem in heerlijkheid zal stralen en men de zwaarden zal slaan tot spaden en de spiesen tot sikkelen en de wolf zal verkeeren met het lam en de luipaard nederliggen zal bij den geitebok.

Onze God is de God des vredes.

De Heere is vrede.

Jezus, Gods Zoon, geeft vrede.

En het nieuwe Jeruzalem brengt den vrede op aarde.

Zoo is de Heere ons de God des vredes, die allen wanklant in het lied der schepping zal oplossen.

Hij zal de oorlogen doen ophouden tot aan het einde der aarde.

Vrede, harmonie is Gods Wezen.

Harmonie is Gods Werken.

Harmonie is het einde van Gods Rand, de heerlijkheid Gods.

Enkele malen komt in de apostolische literatuur die uitdrukking voor: de God des Vredes.

En dan bijna altijd aan het einde van een brief en als aanspraak tot God in een bede, waarin de apostel zijn begeerte voor zijn lezers samenvat.

En daarin blijkt dan vooral deze wensch op den voorgrond te komen, dat de gemeente in heiligmaking moge voortvaren tot de volmaaktheid.

De God des Vredes zelf heilige u geheel en al. (1 Thess. 5:23).

De God des Vredes volmake u in alle goed werk. (Hebr. 13:20 en 21).

Broeders, ... wordt volmaakt... en de God des vredes zal met u zijn. (2 Cor. 13:11).

Er is in de gemeente en in ieder van Gods kinderen een tegenstelling, een strijd, een disharmonie.

Haar staat en haar toestand verschillen onderling zeer.

In Christus is Gods kerk heilig.

Naar haar wandel is zij geheel bezoedeld en bevlekt.

Haar belijdenis is zoo rijk en heerlijk.

Haar leven stelt zoo telkens weer teleur.

Dat is een misstand.

We weten het wel, dat het niet anders kan.

Maar daarom mogen we het niet aanvaarden als een noodlot, dat op ons ligt en waaraan geen ontworstelen is.

De apostelen hebben altijd weer hun broeders en zusters opgewekt om hun belijdenis ook te beleven.

En zij hebben daartoe smeekend het oog gericht op Hem, die alleen dezen strijd kan opheffen.

Van den God des vredes hebben zij het afgebeden, dat deze heilige vrede en die goddelijke harmonie van het werken Gods zich weerspiegelen in het leven der gemeente.

Laat dan de volmaaktheid van den God des vredes ons ideaal blijven!

Er wordt tegenwoordig onder de bekoring van een eenzijdige ontwapening met vrede gedweept op een wijze, die met de werkelijkheden van zonde en oordeel niet rekent.

Maar al erkennen we, dat de bereiking van ons vredesideaal eerst in een zeer verre toekomst ligt,

we staan vast in het geloofsvertrouwen, dat het eenmaal werkelijkheid worden zal.

Biddend roepen we naar den hemel tot den God des vredes, dat Hij ons dat ideaal reeds in dit leven nader brenge.

In Zijn kracht strijden we tegen alle tweesheid zoo in ons als rond ons.

En den vollen vrede verwachten we van den God des vredes in den dag van Christus.

Want, de God des vredes zal dan den Salom onder onze voeten verpletteren. (Rom. 16:20).

J. G. KUNST.

KERKELIJK LEVEN.

De Inrichting van de Kerkeraadsbibliotheek.

Vóór enkele weken schreef ik over de noodzakelijkheid van een Kerkelijke Bibliotheek, welke men nog juist kan aanduiden als „Kerkeraadsbibliotheek“.

Ik beloofde tevens eenige wenken omtrent de inrichting daarvan te geven.

Nu mij er nog eens nadrukkelijk om gevraagd wordt, wil ik dit onderwerp vóór laten gaan.

Men zal zich herinneren, dat ik het niet noodig achtte zulk een bibliotheek te grootscheeps op te zetten. En voorts, dat ik de verdeeling in 5 groepen aanbeval.

Laat mij dan nu de voornaamste werken noemen, welke ik voor deze verschillende groepen aanbeveel.

VOOR GROEP A. Officiële Kerkelijke Bescheiden:

1. De Acta onzer Synodes in de 16de en 17de eeuw. De handigste en meest bijgewerkte uitgave is wel „Kerkelijk Handboekje, bevattende de Bepalingen der Nederlandsche Synoden en andere stukken van betekenis voor de Regeering der Kerken“, uitgegeven door de hoogleraren P. Biesterveld en Dr. H. H. Kuyper, Kampen, J. H. Bos 1905.

2. De Acta sinds de samensmelting in 1892. Men neme daarvoor niet de Archief-exemplaren, welke daarin bewaard moeten blijven en onder veelvuldig gebruik te zeer zouden lijden, maar schafften ze afzonderlijk aan.

3. „Kerkenordening van de Gereformeerde Kerken in Nederland gelijk deze op de Generale Synode te Utrecht in 1905 is herzien, met tekst van de Dordtsche Kerkenorde van 1618 en 1619, benevens de daaraan verbonden Besluiten van de Generale Synoden van Dordrecht (1893), Middelburg (1896), Groningen (1899), Arnhem (1902), Utrecht (1905), Amsterdam (1908), Zwolle (1911) en 's-Gravenhage (1914), benevens de Zendingenorde en onderscheidene Bijlagen. Derde uitgave door Dr. W. B. Benkema en Dr. J. C. de Moor, J. Zomer, Wageningen 1916.“ Later verschenen hierbij nog supplementen.

GROEP B. Verklaringen (geheele of gedeeltelijke) van de Kerkenorde:

1. „Korte Verklaring van de Kerkenordening door Dr. Joh. Janssen, J. H. Kok, Kampen, 1923.“

2. „De Verkiezing voor het Ambt door Dr. H. B. Kuyper.“ Dit werk is uitverkocht en helaas niet herdrukt.

3. „Kerkelijke Adviezen door Prof. Dr. F. L. Rutgers, J. H. Kok, Kampen, 1921.“ 2 deelen.

4. „De Kerkelijke Tacht naar het Gereformeerd Kerkrecht door Prof. Dr. H. Bouwman, J. H. Kok, Kampen, 1912.“

GROEP C. Literatuur over belangrijke kerkelijke vraagstukken:

Daarvoor kan men het best een abonnement nemen op onze groote kerkelijke bladen en een klapper aanleggen voor de artikelen, welke over zulke vraagstukken handelen.

Tevens kan men brochures aanschaffen, die van heden af verschijnen. Ik hoop bij de beoordeeling van zulke brochures aanwijzing te geven, of ze voor de kerkeraadsbibliotheek van belang zijn.

Voor groote gemeenten zijn op het oogenblik van gewicht de brochures over „Kerksplitsing“ van Dr. C. Lindeboom en ouderling J. Kruihof.

Men kan hier ook onderbrengen een geschiedenis van Afscheiding en Doleantie, waarvoor de bekende boeken van Dr. J. C. Rullmann het meest in aanmerking komen.

GROEP D. Lektuur voor de praktijk van het Ouderlingenambt:

1. „Het Huisbezoek door prof. P. Biesterveld, bezien door prof. Dr. T. Hoekstra. Derde Druk. J. H. Kok, Kampen, 1923.“

2. „Het Ouderlingenblad.“ Eind-redacteur Prof. Dr. G. Ch. Aalders. Uitgave van J. B. v. d. Brink en Co., Zutphen.

GROEP E. Lektuur voor de praktijk van het Diakonaat:

„Diaconaal Correspondentieblad voor de Gereformeerde Kerken in Nederland onder Redactie van Dr. J. C. de Moor en Mr. R. van Maare.“ Uitgave van J. H. Kok.

Hiermee heb ik bepaald het minimum opgegeven.

Enige uitbreiding hiervan zal op den duur gewenscht zijn.

Bij onze boekbesprekingen hopen we steeds aan de kerkeraadsbibliotheek te denken.

Intusschen hopen we, dat elke kerkeraad zich zal beijveren om binnenkort dit of een dergelijk minimum rijk te zijn.

De bewogen tijd, waarin we leven, noopt er wel

toe, dat el in onze ke der geschie Intussche dat er een is aangeste Het vraag voor een p Maar doo veel van z Natuurlijk blijven het

— Hoe een

In zijn n van Jeru worden a aanstaande Gereformeer Hij behoe halers. Toch ont Gereformeer bl. 110, 11

Bij een teltualit dat het o elementair dan some den, door leer der dit bezit zichzelf e dringt m belijden? zich tot lang dit n van vrou neele ort schen die waarheid? Komen d dienstige met nadr mogen te „Het woo bezitters e legt, of z zouden s mede te nen toch hebben d Het is van de l onder h zinige l mutandis herinnere hadden, dank zij overleveri den best vertrouwe tuiging, v werkelijk De leer weet zie naasten“, Er wordt van wat er maar worden en hun niets me „doen“, die ander antwoord hen moe En op t even dezer

Wat d Abraham gens de standpun aarde ze besproket zeggen: o loeden „woord t de waarl kerk kun dien dat de gedac ders moe doen“ of „Zij heb z iniste Men hee als Dr Va leiden. Maar wa is het n hij over o woorden n Wij stell Wij mog Het is w bedenking veroordeelt Een beu Het kan het licht t Daarmee niet op. Wel kan